

Sygn. akt IV Ca 577/14

POSTANOWIENIE

Dnia 16 stycznia 2015r.

Sąd Okręgowy w (...) IV Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie następującym :

Przewodniczący SSO Andrzej Jastrzębski

Sędziowie SO: Wanda Dumanowska, Mariola Watemborska (spr.)

Protokolant: sekr. sądowy Barbara Foltyn

po rozpoznaniu w dniu 16 stycznia 2015 r., w S.

na rozprawie

sprawy z wniosku A. H.

z udziałem M. B.

o zezwolenie na wydanie paszportu i dowodu osobistego

na skutek apelacji uczestnika od postanowienia Sądu Rejonowego w (...)

z dnia 26 czerwca 2014 r. sygn. akt III Nsm 288/14

postanawia:

uchylić zaskarżone postanowienie, znieść postępowanie w zakresie dotkniętym nieważnością od dnia 22 kwietnia 2014 roku i sprawę przekazać Sądowi Rejonowemu w (...) do ponownego rozpoznania pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt IV Ca 577/14

UZASADNIENIE

Wnioskodawczyni A. H. wystąpiła do Sądu Rejonowego w (...) z wnioskiem o wyrażenie zgody na ubieganie się o paszport oraz o dowód dla małoletniej L. B., urodzonej w dniu (...) w U., bez zgody ojca M. B.. W uzasadnieniu wskazała, iż posiadanie paszportu pozwoliłoby jej podróżować swobodnie z dzieckiem po Europie. Do tej pory mimo możliwości nie mogło wyjechać z dzieckiem za granicę. Wnioskodawczyni wskazała, iż ojciec dziecka robi jej na złość, nie znajdując obiektywnego powodu, dla którego nie wyraża zgody na ubieganie się o paszport dla małoletniej.

Uczestnik M. B. na posiedzeniu w dniu 26 czerwca 2014 roku wniósł o oddalenie wniosku w całości. Oświadczył, że nie wyraża zgody na wydanie paszportu, gdyż boi się o dobro małoletniej. Podał, że nie ma zaufania do matki małoletniej, boi się, że matka wywiezie dziecko na stałe za granicę.

Postanowieniem z dnia 26 czerwca 2014r. Sąd Rejonowy w (...) zezwolił wnioskodawczyni A. H. na ubieganie się we właściwych organach administracji państwowej o paszport i dowód osobisty dla małoletniej L. B. z pominięciem zgody ojca M. B..

Swoje orzeczenie Sąd I instancji oparł na następujących ustaleniach faktycznych i rozważaniach prawnych dokonanych w oparciu o te ustalenia:

Małoletnia – L. B. ma (...) lata, pochodzi ze związku nieformalnego M. B. i A. H.. Oboje rodzice posiadają pełnię władzy rodzicielskie. Małoletnia uczęszcza do żłobka od września 2014r. zacznie chodzić do przedszkola.

Wnioskodawczyni, pracuje jako funkcjonariusz (...)w S.. Razem z córką mieszka ze swoimi rodzicami w S., rodzice pomagają jej w wychowaniu córki.

Uczestnik postępowania również jest funkcjonariuszem (...) tyle, że pracuje w G.. Uczestnik ma syna z nieformalnego związku. Córkę L. odwiedza w jej miejscu zamieszkania zgodnie z wydanym w sprawie o ustalenie kontaktów postanowieniem zabezpieczającym. M. B. obawia się, że wnioskodawczyni wywiezie córkę za granicę i dlatego nie wyraża zgody na wyrobienie małoletniej paszportu ani dowodu osobistego.

Strony pozostają ze sobą w trwałym konflikcie, pomiędzy nimi toczą się postępowania sądowe.

W ocenie Sądu Rejonowego wniosek wnioskodawczyni zasługiwał na uwzględnienie, skoro bowiem pomiędzy rodzicami małoletniej L. nie ma porozumienia w zakresie potrzeby posiadania przez małoletnią dokumentów w postaci paszportu i dowodu osobistego, decyzję w tym zakresie na podstawie art. 97 § 2 kodeksu rodzinnego i opiekuńczego winien podjąć Sąd.

Zdaniem Sądu I instancji nie sposób było uznać za zasadne stanowisko uczestnika, że wolą wnioskodawczyni jest uprowadzenie dziecka za granicę. Sąd wskazał, że A. H. ma stałą pracę, w opiece nad małoletnią córką pomaga jej matka mieszkająca w S., dziecko od września 2014r ma uczęszczać do przedszkola. Matka z dzieckiem ma prawo swobodnego podróżowania po świecie, a gdyby miała zamiar na stałe opuścić z dzieckiem Polskę musi mieć w tym zakresie także zgodę sądu.

Sąd I instancji wskazał także na unormowania prawne zapobiegające skutkom międzynarodowych uprowadzeń lub zatrzymań dzieci.

Mając powyższe na uwadze Sąd Rejonowy stwierdził, że w XXI wieku każdy obywatel ma prawo swobodnie podróżować po świecie niezależnie od tego czy jego rodzice pozostają w konflikcie, wobec czego wniosek złożony przez A. H. uwzględnił w całości.

Jednocześnie Sąd wskazał, że oddalił wniosek uczestnika postępowania o odroczenie rozprawy celem przedstawienia wniosków dowodowych jako spóźniony i zmierzający do przedłużenia postępowania powołując się na treść art. 217 § 2 kpc. Sąd Rejonowy zauważył przy tym, że w dniu 22 kwietnia 2014r. uczestnikowi postępowania doręczono wniosek wnioskodawczyni, a termin rozprawy wyznaczono na dzień 26 czerwca 2014r., a zatem w ocenie sądu M. B. nie był pozbawiony możliwości złożenia wcześniej wniosków dowodowych.

Z takim stanowiskiem Sądu Rejonowego nie zgodził się uczestnik postępowania M. B., który w złożonej apelacji domagał się uchylecia zaskarżonego postanowienia, zniesienia postępowania w zakresie dotkniętym nieważnością i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania. Apelujący zarzucił zaskarżonemu postanowieniu:

- nieważność postępowania, o której mowa w art. 379 pkt 5 k.p.c, tj. uniemożliwienie uczestnikowi obrony swoich praw wskutek bezzasadnego oddalenia wniosku o wyznaczenie terminu do złożenia przez uczestnika ostatecznych wniosków dowodowych, a także oddalenie wniosku o przeprowadzenie dowodu z zeznań świadka B. B., mimo iż wnioski te nie były spóźnione, nie zmierzały do przedłużenia postępowania, ani nie spowodowałyby zwłoki w rozpoznaniu sprawy, tj. wskutek naruszenia przez Sąd przepisów art. 207 § 6 i art. 217 § 2 k.p.c.

- naruszenie przepisów prawa procesowego, tj. art. 207 § 6 i art. 217 § 2 k.p.c. wskutek oddalenia wniosku o wyznaczenie terminu do złożenia przez uczestnika ostatecznych wniosków dowodowych, a także oddalenie wniosku o przeprowadzenie dowodu z zeznań świadka B. B., mimo iż wnioski te nie były spóźnione, nie zmierzały do przedłużenia postępowania, ani nie spowodowałyby zwłoki w rozpoznaniu sprawy.

W odpowiedzi na apelację wnioskodawczyni wniosła o jej oddalenie podnosząc, że rozstrzygnięcie Sądu Rejonowego jest w pełni prawidłowe.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Apelacja, w której skarżący podniósł zarzut nieważności postępowania zasługuje na uwzględnienie i z tej przyczyny zaskarżone postanowienie należało uchylić, znosząc postępowanie w zakresie dotkniętym nieważnością tj. od dnia 22 kwietnia 2014r. i przekazując sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w (...).

Zgodzić się bowiem należy z apelującym uczestnikiem postępowania, że w wyniku działania Sądu I instancji został on pozbawiony możliwości obrony swych praw, co w konsekwencji spowodowało nieważność postępowania od dnia 22 kwietnia 2014r. tj. od dnia doręczenia uczestnikowi postępowania odpisu wniosku i zawiadomienia o terminie rozprawy wyznaczonej na dzień 26 czerwca 2014r.

Zauważyć przede wszystkim należy, że Sąd I instancji na rozprawie w dniu 26 czerwca 2014r. oddalił najpierw wniosek uczestnika postępowania o odroczenie rozprawy celem przedstawienia wniosków dowodowych, a następnie oddalił wniosek pełnomocnika uczestnika o dopuszczenie dowodu z zeznań zawnioskowanego świadka – matki uczestnika. Z uzasadnienia orzeczenia wynika, że podstawą oddalenia obu wniosków było to, iż zostały one złożone po terminie i zmierzały do przedłużenia postępowania. Dodać przy tym należy, że w obu przypadkach pełnomocnik uczestnika postępowania zgłosił zastrzeżenia do protokołu o uchybieniach procesowych sądu w trybie art. 162 kpc.

Powszechnie znane jest stanowisko judykatury i orzecznictwa, z którego wynika, że pozbawienie strony możliwości obrony swych praw nie dotyczy sytuacji, w której sąd pomija wnioski dowodowe zgłaszane przez stronę uznając, że materiał dowodowy jest wystarczający do rozstrzygnięcia sprawy. Z taką jednak sytuacją nie mamy do czynienia w niniejszej w sprawie, w której sąd oddalił wnioski uczestnika postępowania związane z postępowaniem dowodowym jako spóźnione, wcześniej nie pouczając strony występującej pierwotnie bez fachowego pełnomocnika o terminie, do którego takie wnioski należy zgłosić. Natomiast jedynie przekroczenie granic czasowych wyznaczonych przez Przewodniczącego lub sąd na podstawie art. 207 § 2 i 3 kpc przy powoływaniu przez strony faktów i dowodów sprawia, że mamy do czynienia ze „spóźnionymi twierdzeniami i wnioskami” w rozumieniu § 6 art. 207 kpc. Wobec powyższego uznać należało, że doszło do naruszenia przez Sąd Rejonowy przepisów prawa procesowego tj. art. 207 kpc i 217 kpc, co w konsekwencji doprowadziło do pozbawienia uczestnika postępowania możliwości obrony jego praw.

Z analizy akt sprawy wynika bowiem, że po wyznaczeniu terminu rozprawy, zawiadomiono uczestnika postępowania o tym terminie - doręczając mu odpis wniosku. W doręczonym jednak wezwaniu na termin rozprawy uczestnik postępowania – występujący na tym etapie postępowania bez fachowego pełnomocnika (pełnomocnictwo adwokatowi H. S. zostało udzielone przez uczestnika dopiero w dacie rozprawy tj. w dniu 26 czerwca 2014r.) nie otrzymał pouczenia wynikającego z treści art. 207 § 5 i 6 kpc. Zgodnie natomiast z brzmieniem § 5 w/w artykułu zarządzając doręczenie odpisu pozwu (wniosku w postępowaniu nieprocesowym) przewodniczący poucza stronę o treści § 6 w/w artykułu, z którego treści z kolei wynika, że Sąd pomija spóźnione twierdzenia i dowody, chyba strona uprawdopodobni, że nie zgłosiła ich w pozwie, odpowiedzi na pozew (...) bez swojej winy lub że uwzględnienie spóźnionych twierdzeń i dowodów nie spowoduje zwłoki w rozpoznaniu sprawy albo, że występują inne wyjątkowe okoliczności. Z zarządzenia Przewodniczącego z dnia 21 marca 2014r. o wyznaczeniu terminu rozprawy nie wynika, aby uczestnik postępowania został pouczony o skutkach nie złożenia wniosków dowodowych w odpowiedzi na pozew, nie wynika to także ze złożonego do akt sprawy – nadesłanego faxem, a wygenerowanego elektronicznie z systemu Sądu Rejonowego w (...) wezwania skierowanego do uczestnika z dnia 11 kwietnia 2014r. W w/w wezwaniu uczestnik postępowania został pouczony o szeregu obowiązków, brak jednak w tym pouczeniu, pouczenia wynikającego z art. 207 § 5 i 6 kpc.

Skoro zatem uczestnik postępowania nie został pouczony o ostatecznym terminie składania wniosków dowodowych i rygorze niezłożenia ich w tym terminie, nie sposób uznać, aby wnioski te złożone na pierwszym terminie rozprawy były spóźnione i sąd jako spóźnione mógł je oddalić.

Podzielając zatem argumenty apelacji wniesionej przez uczestnika postępowania z dotyczące pozbawienia jego prawa do obrony na podstawie art. 386 § 2 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 kpc zaskarżone postanowienie należało uchylić, znosząc postępowanie w zakresie dotkniętym nieważnością i przekazując sprawę Sądowi Rejonowemu w (...) do ponownego rozpoznania.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd I instancji, w sposób prawidłowy umożliwi uczestnikowi postępowania wniesienie odpowiedzi na wniosek zawierającej wnioski dowodowe, a następnie rozpozna te wnioski, podejmując stosowne decyzje procesowe.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na podstawie art. 108 § 2 kpc w zw. z art. 13 § 2 kpc.